

Landbruks- og matdepartementet

Postboks 8007 Dep
0030 Oslo

Deres ref.:

Vår ref.: 2004/312
MA1-M1 MADA 411.2

Saksbeh.:

Dato: 15.11.2004

■ **konkurranseloven § 9 e - konkurransebegrensende virkninger av feil plassering av rivost i prisutjevningsordningen for melk**

Innledning

Konkurransetilsynet viser til vedlagte brev fra Synnøve Finden ASA (Synnøve Finden) av 25. mars 2004. Synnøve Finden anmoder om at Konkurransetilsynet påpeker ovenfor Statens landbruksforvaltning (SLF) at rivost bør få en markedsmessig korrekt plassering i etterkontrollene i prisutjevningsordning for melk, for å forsterke grunnlaget for konkurransen i markedet for meieriprodukter, jf. konkurranseloven (krrl.) § 9 e.

Gjennom prisutjevningsordningen for melk fastsetter SLF avgifter og tilskudd som meiereiselskapene må betale avhengig av hvilke produkter melkeråvaren anvendes til, og av om produktene selges til dagligvarekunder, industri eller er såkalt merkevareeksport. I ordningen blir meieriprodukter delt inn i 7 ulike produktgrupper og 3 ulike (salgs)markeder, det vil si i prinsippet 21 ulike alternative prisgrupper. I realiteten er det 18 ulike prisgrupper. Den fastsatte avgifts- eller tilskuddssatsen er lik for alle produkter i samme prisgruppe.

Ifølge Synnøve Finden er det markedsmessig riktig å plassere rivost i produktgruppen for modnet ost i prisutjevningsordningen for melk. Synnøve Finden mener at SLFs plassering av rivostprodukter i produktgruppen for fersk ost i prisutjevningsordningen har medført at selskapet har fått for lite etterbetalt i etterregningene fra og med 1. juli 2000 t.o.m. 2002.¹

SLF har gjort fem etterregningsvedtak i perioden fra 1. juli 2000 til og med 2002. Synnøve Finden, Tine BA og Q-Meieriene har påklaget SLFs vedtak. Spørsmålet om plassering av rivost i riktig produkt- og prisgruppe i prisutjevningsordningen inngår i klagen fra Synnøve Finden. SLF har ikke funnet grunn til å omgjøre vedtakene, og har i brev av 24. mai 2004 oversendt klagen for

---

¹ Rettigheten til etterbetaling til de samvirkeavhengige meieriaktørene i prisutjevningsordningen følger av forskrift 2.11.01 nr. 1249 om etterregning i prisutjevningsordningen for melk (etterregningsforskriften).

videre behandling i Landbruks- og matdepartementet (LMD). Etter det Konkurransetilsynet kjenner til er klagen fortsatt til behandling hos LMD.

Konkurranseloven

Konkurransetilsynet har til oppgave å føre tilsyn med konkurransen i de ulike markeder, herunder ved å påpeke konkurranseregulerende virkninger av offentlige tiltak, eventuelt ved å fremme forslag med sikte på å styrke konkurransen og lette adgangen for nye konkurrenter, jf. krrl. § 9 e.

Nærmere om plasseringen av rivost

Som nevnt tidligere mener Synnøve Finden at selskapet har fått for lite etterbetalt i etterregningene på grunn av at rivost er plassert i produktgruppen for fersk ost og ikke modnet ost.

SLF har i etterregningsvedtakene for første og andre halvår 2002 plassert rivost i produktgruppen for fersk ost. Begrunnelsen for plasseringen av rivost er knyttet til plasseringen av mozzarella. Mozzarella ble inntil 1. januar 2004 kategorisert som fersk ost i prisutjevningsordningen. Mozzarella er videre et produkt som sammen med modnede oster ofte benyttes i rivost. I etterregningsvedtakene for 2002 la SLF til grunn en regel for plassering av rivost, om at rivost/blandingsoster som inneholder mer enn 50 prosent mozzarella eller andre ferske oster plasseres i gruppen for fersk ost, mens rivost/blandingsoster som inneholder mer enn 50 prosent modnet ost plasseres i gruppen for modnet ost.

I brev av 19. mai 2004 til Konkurransetilsynet opplyser SLF om at mozzarella fra og med 1. januar 2004 er flyttet fra gruppen for ferske oster til gruppen for modnede oster. Dette betyr at også rivost som inneholder mer enn 50 prosent mozzarella fra og med 1. januar 2004 er plassert i gruppen for modnet ost i prisutjevningsordningen for melk.

SLF begrunner flyttingen i to forhold. Det første er at inntjeningen ved produksjon av mozzarellaprodukter er mer lik modnede oster enn ferske oster. Det andre er at mozzarellaprodukter benyttes oftere på samme måte som modnede oster enn som ferske oster; for eksempel benyttes mozzarella i rivoster sammen med modnede oster. Ifølge SLF er det ønskelig at produkter med lik inntjening og anvendelse plasseres i samme produktgruppe i prisutjevningsordningen for å unngå krysssubsidiering. Konkurransetilsynet forstår det slik at SLFs flytting av rivost fra produktgruppen for fersk ost til produktgruppen for modnet ost skyldes tidligere feilplassering av rivost i gruppen for fersk ost.

I sin behandling av Synnøve Findens klage av 24. mai 2004 til LMD opprettholder SLF sine vedtak om plassering og etterregning for rivost for 2002. SLF opplyser i brevet om at de har vurdert Synnøve Findens anførsler, men ikke funnet å kunne ta noen av dem til følge. Det betyr at SLF ikke foretar en retting av tidligere feilplassering av rivost i etterregningene for periodene andre halvår 2000 t.o.m. andre halvår 2002.

SLF opplyser i brev av 19. mai til Konkurransetilsynet at det foreløpig ikke er fattet vedtak om etterregning for periodene første og annet halvår 2003. SLF ser imidlertid ikke grunnlag for å behandle problemstillingen rundt plassering av blandingsprodukter av rivost med mozzarella annerledes i disse periodene enn i forbindelse med klagebehandlingen for periodene annet halvår 2000 t.o.m. annet halvår 2002. Rivost ble ikke tatt med i etterregningene i periodene før 2002.

Synnøve Finden mener imidlertid at formålet må være å plassere et produkt riktig, og da i sammenheng med andre produkter som konkurrerer i samme marked. Synnøve Finden mener derfor at vedtaket om å flytte mozzarella fra og med 1. januar 2004 til gruppen for modnet ost må få tilbakevirkende kraft for etterregningene for periodene før 2004.

Konkurransetilsynets vurdering

I dette tilfellet synes SLF og Synnøve Finden å være enige om at det fra et markedsmessig synspunkt er riktig å plassere rivost i produktgruppen for modnet ost i prisutjevningsordningen. SLF har imidlertid valgt å ikke ta hensyn til dette i sin klagebehandling.

Konkurransetilsynet har tidligere uttalt at det ikke kan utelukkes at prisutjevningsordningen, som inkluderer systemet med etterkontroll og etterregning, kan ha konkurransebegrensende virkninger. Konkurransetilsynet vil ikke i denne saken gjøre en helhetlig vurdering av eventuelle konkurransebegrensende virkninger av prisutjevningsordningen, men kun ta opp mulige konkurransebegrensende virkninger av feil plassering av rivost i produktgruppene i prisutjevningsordningen.

SLFs oppfølging av systemet med prisutjevning skjer blant annet ved etterkontroll av Tines prisfastsettelse og etterregning til de samvirkeuavhengige aktørene. Etter det tilsynet forstår forutsetter korrekt etterregning av avgifter og tilskudd i samsvar med regelverket, at meieriproduktene er plassert i riktig produktgruppe i prisutjevningsordningen. Som nevnt fremgår det av SLFs brev til Konkurransetilsynet av 19 mai 2004 at SLF har funnet at riktig plassering av rivost er i produktgruppen for modnet ost.

Konkurransetilsynet anser det som sannsynlig at størrelsen på beløpet som samvirkeuavhengige meierier mottar i forbindelse med etterregning av avgift og tilskudd i prisutjevningsordningen kan ha konkurransemessige virkninger. For eksempel kan for lite tilbakebetalt beløp i etterregningen ha innvirkning på de uavhengige selskapenes lønnsomhet og investeringsmuligheter, og kan derfor på sikt ha konkurransebegrensende virkninger i de berørte markeder for meieriprodukter.

Konkurransetilsynet ber om at LMD i sin behandling av de påklagede vedtak om etterregning, tar hensyn til de mulige konkurransebegrensende virkninger som tidligere feil plassering av rivost kan ha for samvirkeuavhengige meieriselskap. Vi ber derfor om at LMD vurderer om SLFs vedtak om å flytte mozzarella fra 1. januar 2004 til gruppen for modnet ost også kan gjøres gjeldende i etterregningen for perioden 2000 til 2003.

Kopi:

Simonsen Føyen adv.firma DA
Statens landbruksforvaltning
Moderniseringsdepartementet